

Idézhető

(CITABILITAS)

(Gondolati Költészet, 82)

I.

*Elmulatom én jelenem,
s megjelenítem a multat.
Megjövendölöm jelenem,
s elmulatom a jövőndőt.*

II.

*Idézhetőt adj én uram!
Ne adj más forgatókét —
csak az Idézhetőkét.*

*Adj Idézhetőt, uram.
Idézni vágyunk annyian.
Szót-szöveget, mely mint Törvény-tevő
parancsából az ember, épp úgy idézhető.
Vagy idézhető, mint a vizgyűrű,
hullám, mely közel még sűrű
csigavonalzás, csapdosás,
s bár odább ritkul — mégse más.
Végtelen idézet-sorok,
egymásba áthullámzotok!
Mindenség: csupa rímelés,
egybecsomósítás, átfedés.
S ha kiegészül minden itt,
ellentét nincsen és ami
ellentét volna — semmi más,
mint: „a társa messze, a párja más.”
Magányaim oly hidegek —
s változatokban lüktetek
forrón, előre, távolabb:
a változat — a hódolat!
S a változat a hódítás!
Fáradt anyagom lelököm,
és ott hagyom a küszöbön,
mint ágyam előtt a sarut,*

*s e mezitlábás-változat
előtt sebesebb lesz az út!*

*Ó Kicsi idézget itt Nagyot,
míg ott a Nagy citátumot
— valami állandóbb ígét —
a Parányitól ígért.
Kinőttem idézet-ruhám,
simuljon másra most puhán,
kisebbre s koldusabbra tán.
S ha én idézetet okádnék —
egy kóbor eb már erre vár rég.
De lehetek én is szomju eb,
ki másnál étlen-éhesebb.
Nékik idézett gondolat
maga a világ undora,
s azok meg nézd, hogy tántorognak
fogódzó nélkül gádorokban!
Erdőben fa és macskaméz
egy-egy szomszédos fát idéz —
eltévedsz itt, ám sík mezőn
a tornyot látod — remegő
napban is, célt ő mutat;
vonszol a fény s az áhitat.
S Idézhető homok pereg.
A pergés maga és a szemek —
múlhatatlan idézetek.
Szükség okán, meg némi félszéből
Szemelvényünk Mindenségéből,
Egy s Egész tömérdek Részből
örökre így idéz.
Bezárt bezártra s nyitott ablak
távol-nyitottra néz.
Egyest citálnak sokaságok,
s ott Sokaságot a Magányos.
Idézi a Keskeny a Szélest,
Veszélytelen a Veszélyes.
Széles a Keskenyt.
Óriás Macskaköröm fent
ragyog — ott,
s itt lent
hunyorog.*

*Ha csillagszóró már nem vakít:
társ repetálja csillagait.
Ajkam O hangra kerekít:
előd utódot előre vetít.*

*Előörsök és — felderítenek,
ó előretolt Idézetek!
Akácfürt megidézi a mézet,
ó Tudás Anyja — Idézet!
Edény eledelnek —
halmaznak formát szabó
zsarnoki vermed
megtartó hatalom.
S máskor fordítva:
görbét idéz e vermen
a krumpli-halom.
Gyertyát fogok — előmbe tartom,
előttem védő, fényes pajzsom,
s mögüle alig látszik arcom.
Vagy ellenfény: te fény mögöttem:
bár haladok, de — homálynak jöttem!
Ó Idézet — árnyékom is vagy!
Csak vak éjjel vagy sudár délben
nincs testemnek idézhetnékje,
de délután és délelőtt —
idéz utód, idéz előd.
A délelőtt a múlt, s delem
idézhetetlen jelenem,
mit jövőm idéz majd — tán sután —:
a halhatatlan délután!*

*S vagytok ti — Bot-idézetek:
tudat vizén mind fent lebeg.
S Márvány-idézetek, süppeteg
tudat-iszapba dültetek!
Só-idézetek, kik szépen-lassan
oldódtok a nyájas tudatban.
Tűz-idézet, akit a víz
egyből kiolt — így kitaszít,
s ami csak akkor módosít,
ha teméntelenebb, mint a víz,
párás langyossá fölhevít,
s ha minden folyamon túlragyog —
felszürcsöl minden tudatot.*

III.
*Ó Idézhető te — Ehető!
Hány elevennek Temető!
Időben tél-túl Tehető!
Mint a Joker — Illeszthető!
Kiköphető, Emészthető!
Titkolódzó, Tárulkozó!*

*Kézmosó és Törülköző!
Ékelhető s Földható!
Süllyeszthető, Fönntartható!
Megtorpantó, Áthidaló!
Keverhető — Választható!
Kiszorító s Támasztadó!
Csöndesítő, Ordítható!
Szemérmes Szűz, Ordas Lotyó!
Odázható
Idézhető!
Időzített Időzhető!
Bibliák —
Citábiliák!
Hallali, Zászló, csukván nyitás,
múltat jelenre uszítás,
verbunk, Űző Ráolvasás,
Léthé, szerecsen-mosdatás,
ó örök Visszautalás!
Jelenből múltra uszulás,
bebalzsamozott Kihívás,
elixír s mondat-múmiák,
főkből fejünkre olvasás,
a vak jövőbe csápolás!
Tüntető jelszó-áradás,
bűnös hajunkra — hamuzás,
védőszíniünk: hivatkozás,
célozgató árulkodás,
hizelkedés, megszarolás
diktátori odaadás,
ó szégyenfára aggatás,
kivégző golyó, hallgatás.*

IV.

*Nem, nem tévedsz,
ha elmúlt jelenre révedsz
ős-igékben.
Ám csak hasonló orrot, fület látsz
tükör-cserépben.
A régi arc vagy arcod többi része
láthatatlan.
És aki összetépett,
sáros fényképet
lel utcán csodál-
kozik, hogy netán homlokára
rátalál.
Pedig a többi, az orca többi része,*

és egésze

más.

Mint messze ismétlő fegyverekből

ott-és-akkor-lövések —

itt és most vágnak mellbe

az oly hasonló részek.

Ismétlem, mert hasonlított,

vagy hasonló lenni vágyok,

idézem, mert nem-idézni —

az lenne pusztulásom.

Idézem, mert rettent,

s ha e szörnyet kimondom —

hiun magára ösmer,

s már szelíden dorombol.

Idézem, mert sajátja

ráijeszt: fölismertem!

Hát nemcsak nem-felismerni,

ám fölismerni is mertem!

Ó mennyi játék, küzdés,

mennyi idézgetődsi!

Mily ingatag a tőzsde,

amelyen új s az ősdi

eldönti, mi a módi.

Mennyi idézetesdi —

reménykedem, ha értem.

de jobbára én is, én is

— idézve őket — féltem.

Mert vádaskodó megfelelések

századában — koponyámon kelések!

Idézetek — stigmák, jelek.

Beírt s kihuzott

priuszok.

Idézetek —

feleltek-e értem

vagy én felelek?

Elrendelés — eleve? Bármely hitemben

idézetet választhatok-e

vagy ő választ engem?

S mi lesz alattam ő: fix pont,

ész függőágya —

vagy máglya?

Ki látta már: az idézetek hogy égnék?

Mohón ítél a láng,

de a hamu kegyelmének

hála:

szürke türelmét ráteríti
egy-egy írásra.
S ha ég a világ is —
idézet-öklöt, ki jobbot, ki balt
föld lángja fölé csikorogva tart.
Inkább
száz idézetet, mint egyetlen zűrzavart!
De ha belőlük bőség terrorja van —
minden s mindenki oly gyámoltalan.
Ó Idézetek!
Emeltetek
vagy meghurcoltatok.
A lépteimben tétováztatok.
Idézetek! A fiatok vagyok.
Elkísérvén integettetek
állomásokon, mint a kedvesek.
S máskor úgy vezetett némelyik elől,
oldalt (vagy hátul taszigált),
mint bilincsekhez a cellaőr.
S mint pap — lóbált egy füstölőt,
hogy dogma-illat, tömjén, mirrha
előtt fusson az ördög-irha!
S voltatok zsák a mákszemeknek:
szorongnak benne, eltévednek.
Ariadné kezében fonál —
s Katakomba a mécseseknek.
Büvös palack és csodalámpa,
elásott s újra megkerült kincs.
Kimondhatatlan rejtezésünk.
S velőket rázó harc-kiáltás.
S midőn a Dogma-Cethal torkán szép eszem
lecsúszott: emésztődött az értelem.
Most mit tegyek? E vizekkel teli
tenger — imám' morajjal elnyeli.
Ha a cethal hasát kivágom —
meddig úszhatok óceánon?
Hát megértettem újra s újra:
ellenségemre vagyok szorulva.
Csak ő vihet partra könnyeden
e határtalan tengeren.
Példád a kullancs és tetü —
mondtam magamnak.
Utasok s ki őket viszi —
abba ragadnak.
És nem ölik meg a pilótát,
Csak egy kicsit —
viszkettetik.

Hát nem robbantom a vonatot,
mellyel célomhoz rohanok.
Így a Dogma-Cet hasát — csikartam,
hogy ekképp nógassam a partra.
Partközelen hátát kivágtam,
s beugrottam az óceánba.
Itt már sekélyebb volt a víz,
sőt a hullám is partra visz.
Innen néztem vissza tűnődve —
én akaratlan megmentőmre,
ki most lesüllyedt véresen.
De mitől nedves a szemem?
Talán a könnyek vagy a víz?
Nem tudom: sós — ez is, az is.

V.

Ó ki is vetette rám az első citátumot?
Kéjjel, szadistán — mint követ.
Emlékszem már.
Ő, ki idézni csak egyetlen tudott.
S ki tartott idézet-víz alá?
Hogy „e jelben győzni”... és „feltámadok”.
Ki keresztelt — nemzőmet idézve —
apám nevére?
Cimereimbe ki írta?
S a Halhatatlant ki igérte?
Szánom és megvetem érte.
Néki ment mindig könnyen,
ha nyirkos
szírmot
préselt a könyvben.

Aszalódik a szilva — szaporulgat ősszel az árnyék.
Mázsás könyvek zsugorodnak, de sűrűn citált még
néhány mondatuk. Belőlük mára
az „élet vize” kiszáradt.
Az Utolsó Béka marad csak...
A mohikán — a Végvári Béka.
A Rezisztens Vartyogó.
Az apadónak —
Béka te utolsó golyó
vagy a tónak.
Ugrásodban lövedék-görbe,
de még maradsz, míg csepp víz
gyűl a gödörben.
A Mindhalálíg Béka,
e Halhatatlan Brekegő —

*szikkadt medreiből
még fölkuruttyol.
Az Idézet. Ami még Idézhető.
E száraz könyv-meder
halál-ugrásra készítettő.
S békánk testén vízcsepp: utolsó.
Száll a béka. Az ige száll.
Repülj koporsó.
Öngyilkos lett a könyv, a tó.
Idézet — utolsó golyó.
Ó Béka, keresd csak, hol a tó,
Idézet, kutass könyveket,
hogy újra elmerüljetez —
feledvén régi medreket!*

VI.

*Ó Sancta Citabilitas!
Te Szent Idézhető!
Te napi ostya, hozd tető
alá a Nagy Alaktalant!
Üvöltés vagy makogás káoszából
száraz saruiddal kilábolj!
Szűrőpróba a végtelenből,
kóstoló a Megmaradásból,
nem ígérhetsz te mást,
csak a Jogost: a Folytatást!
Örök Idézhető: törvény s gyöngéd erő.
Örök Idézhető: csend vagy moccanás.
Az Egy. A Más.
A Sarc és Ajándékozás.
Fölösleg és az Áldozás.
Fenyegetés, Cirógatás.
Szent Citábiliák!
Ó Idézhető dús Határtalan,
ó Idézhető szegény világ!*

*Mert lent, e tetőtől-talpig Telítettben,
s ott Fent az Üresben
trónol egy Gigász Macskaköröm.
Más itt nem lehet isten.*

VII.

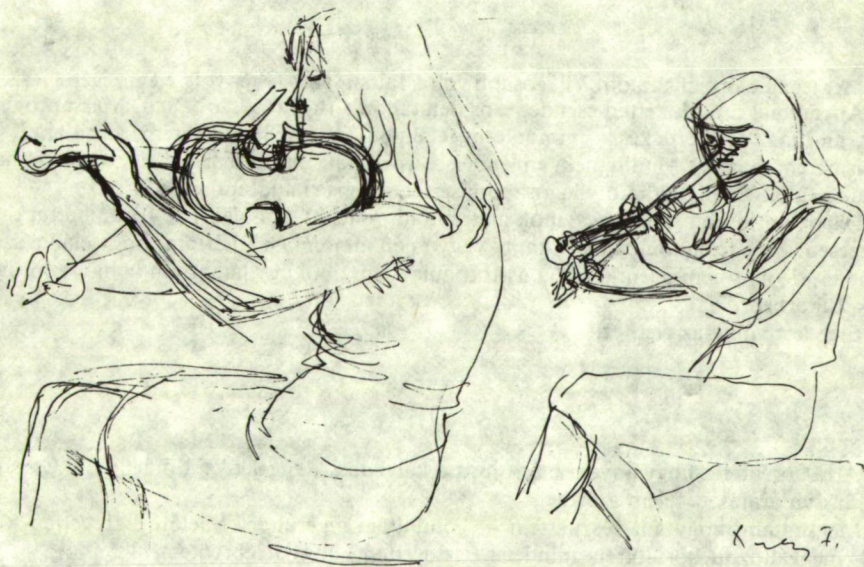
*Elmulatom én jelenem,
s megjelenítem a multat.
Megjövendölöm jelenem,
s elmulatom a jövőndőt.*

VIII.

*Mi más volna a Kárhozat?
Idézhetlen Káosza!*

*Hát adj Idézhetőt,
szellem-királyunk.
Verset, eszmét mi annyian —
Idézhetőt kívánunk.
Ne adj más forgatókét —
csak az Idézhetőkét.
Legyen közöm minden Határhoz.
Csak te Végtelenünk,
Idézhetlen —
te légy magányos.*

SZALAY FERENC RAJZA